

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Роздайбіда О.В., магістрант*,
Сумський національний аграрний університет,
м. Суми, Україна

Вивчення та систематизація наукових поглядів та підходів на сутнісно-змістовні характеристики інновацій та інноваційного процесу відносно розвитку суб'єктів економічних відносин дозволили визначити центральні категорії та поняття проведеного дослідження в наступний спосіб. Встановлено, що під категорією «інновація» слід розуміти складне економічне явище, пов'язане зі змінами технологій виробництва, засобів та предметів праці, процедур та підходів до здійснення управлінських впливів, маркетингу та збуту продукції тощо, які є продуктивними та орієнтованими на підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності підприємства і його продукції. При цьому під інноваційним процесом слід розуміти послідовності дій з впровадження вказаних змін, тобто інновацій. В свою чергу, визначено, що інновації слід поділяти на виробничі, управлінські та комерційно-збутові, не дивлячись на більш глибокий та складно-структурований їх поділ в дослідженнях низки авторів, адже в контексті управління процесом інноваційного розвитку та інвестування в його здійснення, суттєвих відмінностей при більш деталізованому виділенні їх груп не спостерігається, як показали проведені монографічні дослідження.

Здійснення процесу інноваційного розвитку потребує залучення ресурсів здійснення змін, тобто інвестування. Вітчизняна та світова економічна наука тривалий час розглядає інноваційно-інвестиційний процес як цілісний в системі соціально-економічного розвитку підприємств та об'єднань, в тому числі і аграрних, з чим важко не погодитися [1, 4]. При цьому сутність більшості проблемних питань у

здійсненні інноваційно-інвестиційного розвитку лежить не тільки і не стільки в площинах інституційного забезпечення інноваційного процесу та ступеня сформованості інноваційної інфраструктури, скільки в сфері менеджменту підприємств, ступені сприйняття ним тих чи інших інноваційних рішень та готовності до їх запровадження.

Отже, поряд з категоріями «інновація» та «інноваційний процес» центральним поняттям проведеного дослідження є «інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства». Його зміст полягає в дотриманні інноваційного характеру орієнтації інвестиційної діяльності підприємства незалежно від джерел інвестування, які залучаються, в якості основної компоненти в системі створення стійких конкурентних переваг та підвищення економічної ефективності основної діяльності аграрного підприємства.

Розгляд особливостей імплементації моделі інноваційно-інвестиційного розвитку в діяльність аграрних підприємств довів пріоритетність інструментарію стратегічного управління. Наявність обґрунтованої стратегії розвитку забезпечує системність застосування організаційно-управлінських та організаційно-економічних засобів впливу керуючої системи на керовані в процесі впровадження інновацій, залучення та розміщення інвестиційних ресурсів в даному процесі, а також створює нормативне та методичне підґрунтя для впровадження системи контролю реалізації та ревізії управлінських рішень в управлінні розвитком. В даному контексті управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства є тотожним управлінню продуктивними змінами, пов'язаними з впровадженням інновацій, залученням інвестиційних ресурсів та орієнтованими на підвищення економічної ефективності основної діяльності. Теоретичне дослідження питань розробки, реалізації та оцінки ефективності стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку показало багатогранність та багаторівневість визначення цього поняття та відсутність єдиного наукового визначення стратегії інноваційного розвитку. Зокрема, в теорії інноваційного менеджменту використовуються терміни: стратегія досліджень та розробок або стратегія науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт; стратегія інноваційної діяльності; стратегія управління інноваціями; інноваційна стратегія тощо. При цьому головною відмінністю стратегії інноваційного розвитку від інших функціональних стратегій є те, що

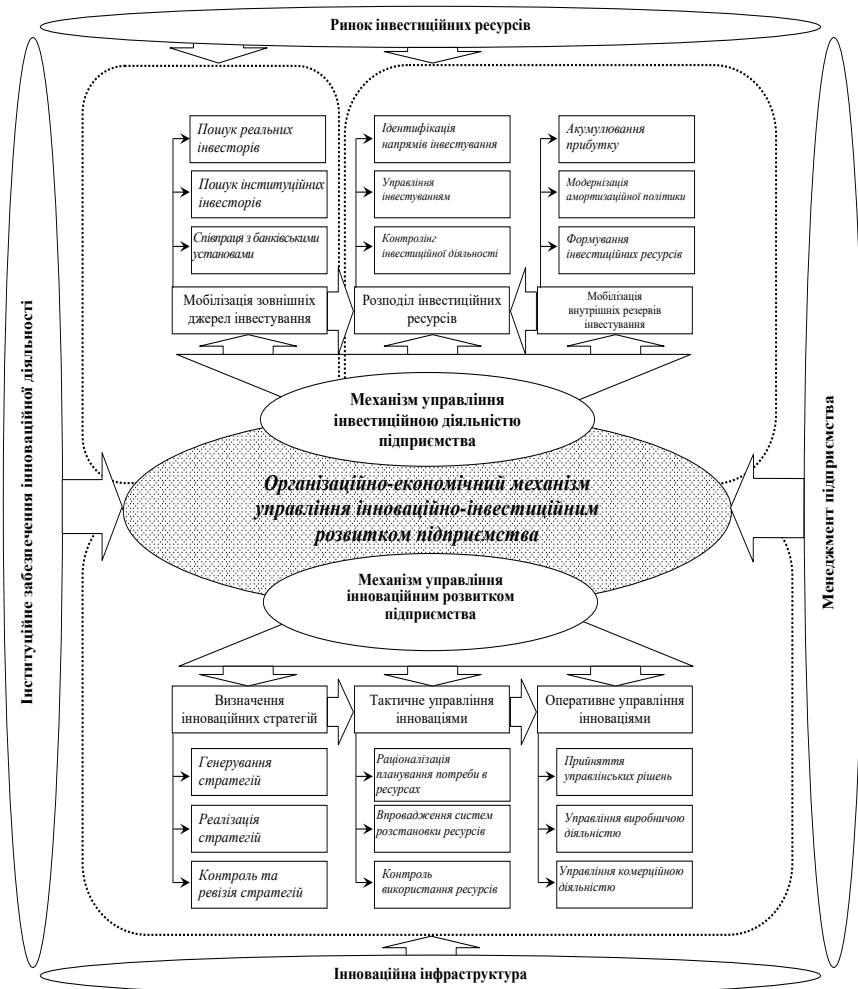
вона спрямована на досягнення цілей господарювання, передусім, за рахунок впровадження науково-технічних досягнень у виробничій, маркетинговій, організаційній, логістичній та інших видах діяльності.

Результатом впровадження стратегії інноваційного розвитку має бути нова якість виробництва і управління, тобто вона є рушійною силою розвитку підприємства, організації. В свою чергу, стратегія інноваційного розвитку підприємства – це спрямовуюча на сталий розвиток, впорядкована, внутрішньо та зовнішньо узгоджена сукупність цільових орієнтирів розвитку підприємства за рахунок впровадження інновацій, методів та ключових заходів ведення інноваційної діяльності, формування механізмів забезпечення сприйнятливості підприємства до інновацій, перманентної їх генерації, імплементації та реалізації [2, 3].

Стратегія інноваційного розвитку має дати відповіді на такі питання розвитку та оперування сільськогосподарського підприємства: очікувані результати впровадження інновацій (наприклад, нові види продукції рослинництва та тваринництва; наявні види продукції з новими властивостями; нові види техніко-технологічного забезпечення виробництва); види інновацій, що запроваджуються (за сферою та формою реалізації, за ступенем новизни); джерела новацій, форми їх залучення у сільськогосподарське підприємство; терміни та заходи освоєння новацій; термін одержання ефектів від впровадження інновацій; способи фінансування інновацій; форми організації маркетингу інноваційної продукції; життєвий цикл інновації.

Дослідження показали, що основними альтернативами вибору стратегічного напрямку інноваційно-інвестиційного розвитку аграрних підприємств є орієнтація на власні можливості та інтеграція з іншими суб'єктами економічних відносин в аграрній сфері. Відповідно, основними загальними стратегіями є: наступальна, захисна, адаптивна та пасивна (традиційна) стратегії. При цьому вибір конкретної стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства визначається його економічним потенціалом.

В дослідженні обґрунтовано концепцію побудови організаційно-економічного механізму управління інноваційно-інвестиційним розвитком аграрних підприємств (рис. 1).

Рис. 1. Організаційно-економічний механізм управління інноваційно-інвестиційним розвитком аграрних підприємств

Специфікою окресленої концепції зумовлюється побудова механізму управління інноваційно-інвестиційним розвитком. Також вона визначає пріоритетність саме інвестиційної діяльності підприємства, як джерела ресурсів підтримання стабільності його розвитку.

Відповідно, в процесі формування зазначеного механізму управління розвитком закладено результати декомпозиції та подальшого синтезу механізмів інвестиційного розвитку та управління інноваційним розвитком підприємства. При цьому механізм управління інвестиційним розвитком передбачає продукування та імплементацію інвестиційних стратегій підприємства в залежності від його економічного потенціалу, місії та цілей діяльності, масштабів виробництва, розмірів, спеціалізації. В свою чергу, виокремлений з синтезованого механізму управління інноваційним розвитком включає елементи та компоненти, поєднання яких дозволяє ідентифікувати напрями та генерувати процедури імплементації стратегій інноваційно-інвестиційного розвитку.

Основою інноваційного розвитку є випереджувальні інвестиції, зокрема фінансові, високий рівень фахових знань, широка інформатизація, потужний інтелектуальний потенціал. Саме забезпечення прямих зв'язків науки і виробництва збалансовує попит та пропозицію інноваційного продукту. Інноваційна діяльність здійснюється завдяки прогресивним науково-технічним досягненням і є вирішальним фактором подолання кризових явищ, розширення сфери діяльності та зростання прибутковості та рентабельності аграрних підприємств.

Бібліографічний список:

1. Красноручський О.О., Власенко Т.А., Гринь Є.А. Науково-теоретичне обґрунтування сутності стратегічних змін на підприємстві. *Економічний вісник університету. Переяслав-Хмельницький*. 2018. Вип. 38. С. 53-63.
2. Данько Ю.І. Формування систем забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств: монографія. Суми: Університетська книга, 2016. 301 с.
3. Смігунова О.В., Дудник О.В., Міненко С.І. Детермінанти ефективного управління інноваційним розвитком підприємств. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2021. № 11. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-11-7728>
4. Сагачко Ю.М., Тешева Л.В. Інноваційна діяльність підприємств аграрного сектора як критерій ефективності його виробничо-господарського потенціалу. *Проблеми економіки*. 2020. № 4(46). С. 217-223. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-4-217-223>